

A MINISZTERTANÁCS HATÁROZATA A KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL FELADATÁRÓL ÉS SZERVEZETÉRŐL ÉS A STATISZTIKAI MUNKA RENDSZERÉRŐL

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa 2021/6/1952. szám alatt határozatot hozott, amely a népgazdaságunk fejlődése során fokozottabb feladatok elé állított statisztikai munka rendszerét és szervezetét, és a Központi Statisztikai Hivatal feladatkörét a következőkben szabályozza (a határozatot rövidített formában ismertetjük):

I. Feladatok

A Központi Statisztikai Hivatal feladata:

1. a felsőbb vezetés tájékoztatása a népgazdasági tervek teljesítéséről, a gazdasági, szociális és kulturális színvonal fontosabb mutatóinak alakulásáról,
2. a beszámolási rendszernek és egységes statisztikai módszernek kialakítása,
3. a statisztikai munka és beszámolási rendszer ellenőrzése,
4. a statisztikus káderek képzésének irányítása és ellenőrzése.

1. Tájékoztatás

a) A Központi Statisztikai Hivatal tájékoztatási kötelezettsége a népgazdaság, a szociális és kulturális élet stb. egészére, vagy egyes területeire vonatkozóan a szükséghez képest rendszeres, időszaki vagy egyszeri jelentések adására terjed ki. A KSH jelentéseit elsősorban a legfelsőbb vezetés részére készítse. Az egyes miniszterek a saját minisztériumaik területére vonatkozó adatokat a saját statisztikai szervezetüktől kapják.

A KSH bocsássa a miniszterek és a főhatóságok vezetői rendelkezésére a munkájukhoz szükséges, de más tárcák területére vonatkozó adatokat.

Az Országos Tervhivatal, a Pénzügyminisztérium főosztályvezetői, osztályvezetői, általában az állami szervezet vezető dolgozói a munkájukhoz szükséges részletesebb statisztikai jelentéseket — amelyek azonban nem haladhatják meg a minisztérium adatszükségletét —, a megszabott statisztikai beszámolási rendszer keretén belül közvetlenül a minisztériumoktól kapják. A minisztériumok a feügyeletük alá tartozó területről, a beszámolási rendszerben meghatározott tartalommal, formában és időpontban kötelesek a Központi Statisztikai Hivatalnak statisztikai beszámolójelentést küldeni.

b) A tanácsok végrehajtó bizottságának elnökeit a területükre vonatkozóan a helyi (megyei, járási és városi) statisztikai szervek tájékoztatják. A statisztikai területi szervek tájékoztató jelentése összefoglaló jellegű és nem érinti a tanácsok egyes osztályainak, szerveinek jelentésadási kötelezettségét a V. B. elnök felé.

2. *Egységes statisztikai módszerek és statisztikai beszámolósi rendszer*

a) A KSH az Országos Tervhivattal és az érdekelt minisztériumokkal egyetértésben dolgozza ki az egységes statisztikai módszereket (a statisztikai adatok összehasonlíthatósága, egységes és szakmai mutatószámok megszabása, stb.).

b) A KSH felelős az egységes statisztikai beszámolósi rendszer kialakításáért. A statisztikai beszámolórendszer kiterjed nemcsak a statisztikai kérdőívekre és utasításokra, hanem ezek feldolgozásának, összesítésének módjára. A statisztikai beszámolórendszert — nem értve ide a könyvviteli beszámolókat — a KSH javaslata alapján a Népgazdasági Tanács hagyja jóvá.

c) Statisztikai jellegű rendszeres adatszolgáltatás csak a Népgazdasági Tanács határozata szerint a KSH elnöke által adott engedély alapján rendelhető el. Az engedélyezési rendszer kiterjed bármely szerv (minisztériumok, trösztök, tanácsok) által elrendelni kívánt akár folyamatos, akár egyszeri adatszolgáltatásra, kivéve, ha az adatkérés csak egyes vállalatokra, szervekre, vagy azok szűkebb körére és csak egyszeri alkalomra vonatkozik. Az engedélyezett jelentéseken, adatszolgáltatásokon változtatás nem hajtható végre.

d) Az egységes statisztikai beszámolósi rendszer bevezetésének előkészítésére minden országos szerv, minisztérium mérje fel rendszeres adatszolgáltatási szükségletét és azt a Központi Statisztikai Hivatalnak jelentse be.

A KSH a hozzá jelentett és a minisztériumok és országos szervek adatszolgáltatási javaslatait engedélyszámmal látja el.

A Minisztertanács felkéri a SzOT főtitkárát és a tömegszervezetek vezetőit, hogy a termelésre, munkaversenyre, a szociális és kulturális adatokra vonatkozó szükségleteiket szintén az engedélyezett statisztikai beszámolójelentésekből elégítsék ki.

e) A KSH a minisztériumok, országos szervek adatszolgáltatási rendszerét folyamatosan vizsgálja felül és csökkentse a felesleges és az operatív munkát alá nem támasztó adatszolgáltatásokat. Az átvizsgált beszámolórendszert a KSH a minisztériumokkal és érdekelt országos szervekkel egyetértésben minisztériumok (országos szervek) szerinti csoportosításban terjessze jóváhagyásra a Népgazdasági Tanács elé.

f) A Népgazdasági Tanács által jóváhagyott és a KSH elnöke által engedélyszámmal ellátott statisztikai beszámolójelentések jegyzékét, annak főbb adataival (engedélyszám, adatkérő szerv, adatszolgáltató szerv, határidő, példányszám, stb.) egyúttal a KSH folyamatosan, minisztériumok, országos szervek szerinti csoportosításban köteles közzétenni.

g) A KSH időszakonként, de legalább kétévenként vizsgálja felül az országos szervek, minisztériumok statisztikai rendszerét és a kérdőívek

számának és terjedelmének csökkentésére tegyen javaslatot a Nép gazdasági Tanácsnak.

h) A statisztikai beszámolók rendszerének szabályozása nem vonatkozik a vállalaton belüli adatszolgáltatásra és az operatív számvitelre. Az igazgató a vállalaton belüli sajátos szükségleteknek megfelelően szervezheti meg a vállalaton belüli statisztikai adatszolgáltatást, az operatív számvitelt és építheti ki a bizonylati rendszert. Erre vonatkozóan az egyes miniszterek a KSH elnökével egyetértésben iparági csoportosításban adjanak a vállalatoknak irányelveket.

i) A könyvviteli mérlegbeszámolókat, számlakereteket és általában a könyvviteli rendszerét, valamint az állami költségvetéssel kapcsolatos beszámolókat a pénzügyminiszter szabályozza, illetve engedélyezi a KSH elnökével egyetértésben.

3. Ellenőrzés

a) A KSH ellenőrizzé az állami szervek (minisztériumok, tanácsok, trösztök, hivatalok, intézetek, vállalatok stb.) statisztikai munkáját. Az ellenőrzés kiterjed:

az adatszolgáltatás, a bizonylati alátámasztás, a feldolgozás, az összesítés módjára és helyességére, a kötelező beszámolási rendszer betartására. Az ellenőrzött szervek kötelesek az adatok helyességének megállapításához szükséges okmányokat, bizonylatokat, könyveket, elszámolásokat stb. a Statisztikai Hivatal kiküldöttének rendelkezésére bocsátani.

b) A népgazdaság vagy a szociális és kulturális élet egészének vagy egyes ágainak fejlődését, tervteljesítését ismertető számadat — az adatok pontosságának biztosítása érdekében — csak a KSH ellenőrzése és hozzájárulása alapján hozható nyilvánosságra.

c) A KSH feladata a Párt, a Minisztertanács és a Nép gazdasági Tanács olyan határozatai végrehajtásának statisztikai módszerekkel való ellenőrzése, melyek számokban kifejezett utasításokat tartalmaznak, vagy általában statisztikai módszerekkel ellenőrizhetők.

Az ellenőrzést a hivatal központi és területi helyi szervei egyaránt kötelesek végezni.

4. A statisztikus-képzés elvt irányítása és ellenőrzése

a) A KSH feladata a statisztikai munka ellátásához szükséges megfelelő színvonalú és számú szakmunkaerő képzésének biztosítása, illetőleg az egyes minisztériumoknál folyó statisztikai képzés ellenőrzése.

— A felsőbbképzettségű statisztikus-szükségletet elsősorban a Közgazdaságtudományi Egyetemen végzettekől kell biztosítani.

A Statisztikai Hivatal jelenlegi egézsnapos iskoláját egy tanéves statisztikai magasabb színvonalú iskolává kell átalakítani, melynek felsőfokú statisztikai képzést kell nyújtani.

A jelenlegi közgazdasági technikumok közül 1952/53 tanévtől kezdődően 3 iskolát statisztikai technikummá kell átszervezni és a Statisztikai Hivatal felügyelete alá helyezni. A további munkaerőszükségletet más technikumon végzettekől és esti továbbképzéssel kell biztosítani.

b) A statisztikai munka színvonalának emelése érdekében statisztikai munkakörben dolgozók számára kötelezővé kell tenni a statisztikai szakvizsgát. A statisztikai szakvizsga két fokozatú: alapfokú és felsőfokú.

Alapfokú statisztikai szakvizsgát kell tenni minden statisztikai ügyintézői munkakörben dolgozónak. Alapfokú statisztikai szakvizsgának megfelelőnek a jelenlegi ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, közlekedési stb. statisztikai képesítő vizsgák.

Felsőfokú statisztikai szakvizsgát csak a fontosabb vagy irányító munkakörben dolgozóknak (pl. a minisztériumok és termelési főosztályok vezető statisztikusai, a nagyobb állami vállalatok felelős statisztikusai stb.) kell tenni.

A statisztikai szakvizsgák rendjét a KSH elnöke dolgozza ki az érdekelt miniszterek bevonásával.

1954. június 30-a után statisztikai munkakörben nem foglalkoztatható az, aki a munkakörének megfelelő fokozatú szakvizsgát sikerrel le nem tette. A szakvizsga letétele alól az illetékes miniszter előterjesztésére a KSH elnöke felmentést adhat.

II. Szervezet

1. A KSH feladatainak biztosítására független, területileg szervezett statisztikai hálózatot kell kiépíteni.

a) A KSH saját hálózatán keresztül párhuzamosan is gyűjtse és osszeítse az egyes fontosabb területekre vonatkozó statisztikai adatokat és ilyen módon folyamatosan ellenőrizze az operatív szervek adatszolgáltatásainak helyességét.

b) A független területi statisztikai hálózat megszervezését fokozatosan kell végrehajtani. A területi statisztikai hálózat elsősorban a jelenlegi megyei, járási, városi tanácsok statisztikai részlegéből alakul.

c) A járási és városi statisztikai területi szervek, mint statisztikai felügyelőségek, a budapesti és megyei szervek, mint a KSH budapesti, illetőleg megyei kirendeltsége működnek.

2. Az adatszolgáltatás ellenőrzését biztosító fontosabb adatok párhuzamos feldolgozása érdekében az elsődleges adatszolgáltató szervek jelentéseiket általában két irányban

a) a felügyeleti szerveknek és

b) a statisztikai szerveknek továbbítják.

A KSH elnöke a szükséghez képest más szervek részére is engedélyezhet jelentésadást.

a) A közvetlen felügyeleti szervnek továbbított adatok a szakigazgatási szervezeten keresztül kerülnek a minisztériumhoz.

b) A területi statisztikai szervnek szolgáltatott adatok a statisztikai szervezeten keresztül kerülnek a KSH-hoz. A budapesti és a megyei statisztikai kirendeltségek a területükön működő valamennyi vállalat s egyéb szerv (a tanács alá nem rendelt vállalatokat is beleértve) statisztikai beszámoló-jelentéseit, a járási és városi statisztikai felügyelőségek csak a járási, illetőleg városi tanács alá rendelt vállalatok és szervek jelentéseit kapják kézhez.

A jelentési rendszer átszervezése érdekében a KSH elnöke gondoskodik arról, hogy a párhuzamos jelentési rendszer a független területi statisztikai hálózat megszervezésével egyidejűleg fokozatosan bevezetésre kerüljön.

3. A területi statisztikai szervek a hozzájuk érkezett adatokat ellenőrzik és összesítik. Az összesítés nem terjed ki valamennyi beérkezett adatra (ezeket az igazgatási szervek összesítik), hanem csak azokra, amelyek az állami terv végrehajtásának ellenőrzéséhez és a legfontosabb népgazdasági, vala-

mint szociális és kulturális mutatók alakulásának vizsgálatához szükségessé. Ezeket az adatokat a területi statisztikai szervek összesítés után továbbítják felettes szerveikhez. (A felügyelőségek a statisztikai kirendeltségekhez, a statisztikai kirendeltségek a KSH-hoz.)

4. A minisztériumok és az operatív szervek statisztikai munkájáért az illetékes miniszter felelős. Az igazgatási vonalon összesített olyan statisztikai jelentéseket, amelyekre vonatkozóan a KSH szervei is gyűjtenek adatokat, a KSH-val, illetve a Hivatal helyi szerveivel egyeztetni kell. A minisztériumi és országos szervek összefoglaló jelentéseit a KSH-val, a tanácsok egyes osztályai által a szakigazgatási szervekhez továbbított jelentéseket a helyi statisztikai szervekkel kell egyeztetni. Az ilyen jelentések csak az egyeztetés megtörténte után továbbíthatók a beszámolási rendszerben megszabott minisztériumon kívüli szerveknek.

III.

A KSH készítsen elő olyan törvényerejű rendeletet, amely feladatait, szervezetét, kapcsolatát más állami szervekkel, kötelességét, jogait szabályozza. A törvényerejű rendeletben szabályozni kell a statisztikai fegyelem megsértőivel szemben alkalmazandó megtorló intézkedéseket is. A statisztikai fegyelem megsértésének számít:

a) a helytelen, bizonylatilag alá nem támasztott statisztikai adatok és összesítő jelentések közlése, különösen az adatok tudatos ferdtítése, meghamisítása,

b) kötelező határidők be nem tartása, beleértve mind az adatszolgáltatás, mind pedig az összesítések és jelentések elkészítésének határidejét,

c) engedély nélküli statisztikák elrendelése, szolgáltatása, a kiadott utasítások önkényes megváltoztatása.

A statisztikai fegyelemsértés súlyosabb esetei (tudatos ferdtítés, engedély nélküli adatkérések elrendelése stb.) bűncselekménynek minősülnek.

Enyhébb fegyelemsértési fegyelmi úton kell megtorolni. A fegyelmi eljárást az illetékes miniszter a KSH elnökének javaslatára köteles megindítani és eredményéről (a kiszabott büntetésekről) a KSH elnökét a bejelentéstől számított 30 napon belül értesíteni.

A nem állami szerv részéről történt enyhébb statisztikai fegyelemsértést kihágássá kell minősíteni.

A törvényerejű rendelet életbeléptetésével egyidejűleg hatályon kívül kell helyezni a statisztikával kapcsolatos összes eddigi jogszabályokat.

A jelen határozattal ellentétes eddigi rendelkezések hatályukat veszítik.